

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/138/2014
Identifikačné číslo spisu:	4112239646
Dátum vydania rozhodnutia:	14.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:4112239646.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa E., bývajúceho v F., zastúpeného JUDr. Petrom Koscelanským, advokátom v Nitre, Fraňa Mojtu 24, proti odporcovi Ernst Keller Slovakia, s.r.o., so sídlom v Nitre, Dolné Hony 9, zastúpeného JUDr. Radovanom Palom, LL.M, PhD., advokátom v Bratislave, Panenská 6, o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou, vedenej na Okresnom súde v Nitre pod sp. zn. 10 Cpr 5/2012, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre 11. decembra 2013 sp. zn. 5 CoPr 3/2013, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 11. decembra 2013 sp. zn. 5 CoPr 3/2013 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd v Nitre rozsudkom z 15. apríla 2013 č. k. 10 Cpr 5/2012-169 určil, že výpoveď uložená navrhovateľovi rozhodnutím odporcu zo dňa 2.10.2012 podľa § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce je neplatná. Zároveň uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania vo výške 403,54 Eur právnomu zástupcovi navrhovateľa JUDr. Petrovi Koscelanskému do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 61 ods. 1, 2, § 63 ods. 1, písm. e/, § 63 ods. 4, § 240 ods. 8, 9 Zákonníka práce, keď dospel k záveru, že navrhovateľ je v pracovnom pomere u odporcu na základe pracovnej zmluvy zo dňa 17.3.2005, pričom okrem iného pôsobí u odporcu ako aktívny odborár, a to konkrétne ako predseda základnej organizácie odborného zväzu KOVO: OKO pri Ernst Keller Slovakia, s.r.o., Nitra. Dňa 2. októbra 2012 mu bola na pracovisku doručená do vlastných rúk výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce, ktorá mala spočívať v porušeníach pracovného poriadku, pričom za najzávažnejší dôvod neplatnosti výpovede považoval skutočnosť, že ak mu bola daná výpoveď ako odborovému funkcionárovi, predsedovi odborovej organizácie, nebola v zmysle § 240 ods. 8 ZP podložená súhlasom odborovej organizácie. Odborová organizácia po zvážení všetkých okolností opakovane rozhodla, že neudeluje súhlas s výpoveďou navrhovateľovi. Ďalšie dokazovanie už nevykonala a nezaoberala sa ani platnosťou pracovného poriadku a smernice odporcu, pretože toto by bolo nehospodárne, nakoľko akékoľvek výsledky prípadného dokazovania by nezmenili závery súdu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. podľa zásady úspechu v konaní.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Nitre rozsudkom z 11. decembra 2013 sp. zn. 5 CoPr 3/2013 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 81,46 Eur na účet právneho zástupcu navrhovateľa do troch dní od právoplatnosti rozsudku. S rozsudkom a jeho dôvodmi sa odvolací súd úplne stotožnil, keď súd prvého stupňa zistil skutkový stav v rozsahu zodpovedajúcom obsahu ustanovenia § 120 ods. 1, 3 a 4 O.s.p., ktorý pri dodržaní myšlienkového postupu zakotveného v ustanovení § 132 O.s.p. (hodnotenie dôkazov jednotlivo, ako aj v ich vzájomnej súvislosti) následne aj správne posúdil podľa príslušných ustanovení hmotnoprávneho predpisu (§ 61 ods. 1, 2, § 63 ods. 1, 4, § 240 ods. 8, 9 Zákonníka práce, účinného v čase dania výpovede navrhovateľovi). Pokiaľ ide o skutkové vymedzenia jednotlivých porušení pracovnej disciplíny navrhovateľom, tak ako sú vymedzené vo výpovedi odporcu z 2. októbra 2012, súhlasil so závermi, že ide iba o súhrn všetkých doposiaľ vytknutých porušení pracovnej disciplíny odporcom. Predmetný zrušovací prejav odporcu vo vzťahu k navrhovateľovi však postrádal presnú špecifikáciu skutku, pre ktorý bola vlastne navrhovateľovi daná výpoveď. Výpovedný dôvod musí byť skutkovo vymedzený tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným výpovedným dôvodom, čo v danom prípade dodržané nebolo, a preto súd prvého stupňa nemusel skúmať neplatnosť predmetnej výpovede aj podľa § 240 ods. 8 Zákonníka práce. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1, § 151 a § 142 ods. 1 O.s.p. s tým, že ich náhradu spolu v sume 81,46 Eur (1 úkon právnej služby, t. j. písomné vyjadrenie zo dňa 26.6.2013 k odvolaniu á 60,07 Eur + režijný paušál 7,81 Eur + 20 % DPH 13,81 Eur) predstavujúcu trovy právneho zastúpenia priznal navrhovateľovi, ktorý mal v odvolacom konaní úspech.

Tento rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním včas odporca, navrhol, aby dovolací súd v zmysle § 243b ods. 2 O.s.p. rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu ho na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania videl v odňatí možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p., konkrétne v tom, že mu nebolo doručené vyjadrenie navrhovateľa na jeho odvolanie, pričom poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva. Namietal tiež, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

Navrhovateľ sa k dovolaniu vyjadril tak, že toto navrhol podľa § 243b ods. 1 O.s.p. ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je tretou inštanciou, v ktorej by bolo možné

preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovoláním odporcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), najvyšší súd v tejto veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a dovolanie smeruje proti takému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky uvedené v § 238 ods. 3 O.s.p. Predmetné dovolanie preto podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. prípustné nie je.

Podané dovolanie by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z nich vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O.s.p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Dovolateľ procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Odporca v dovolaní namietal, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. tým, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď nemal možnosť sa oboznámiť s vyjadrením navrhovateľa k jeho odvolaniu a nemal možnosť naň reagovať.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv, napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do

vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

K dovolateľom tvrdenému odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť tým, že nemal možnosť sa vyjadriť k vyjadreniu navrhovateľa na ním podané odvolanie. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že sa v ňom nachádza vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu odporcu (č. l. 236 až 240 spisu) z 26. júna 2013, ktoré odporcovi doručené nebolo.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti s uvedenou námietkou s odkazom na svoju judikatúru zdôraznil, že absencia vyjadrenia k opravnému prostriedku druhého účastníka konania je právne irelevantná (pozri I. ÚS 498/2011, II. ÚS 184/2015 a IV. ÚS 283/2011) napríklad vtedy, keď súd rozhodujúci o opravnom prostriedku, nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení k opravnému prostriedku, teda vtedy, keď vyjadrenie k opravnému prostriedku nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o opravnom prostriedku. Z ustanovenia § 209 ods. 1 druhej vety O.s.p. vyplýva, že ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete O.s.p., doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu; iná povinnosť mu z týchto ustanovení nevyplyva. Z Občianskeho súdneho poriadku nevyplyva povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi konania späť na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku.

Relevantná judikatúra ESĽP, vzťahujúca sa k danej veci, a princípy sú zhrnuté v rozhodnutí vo veci Ringier Axel Springer a.s. proti Slovenskej republike č. 35090/07, §§ 85 a 86, 4. október 2011, a neskôr toto zopakoval v prípade Trančíková proti Slovenskej republike, č. 17127/12 § 39, 13. jún 2015, podľa ktorej:

- princíp rovnosti zbraní, ktorý predstavuje jeden z prvkov širšieho konceptu práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby každej strane sporu bola daná rozumná možnosť prezentovať svoj prípad za podmienok, ktoré ju nevystavujú podstatnej nevýhode vo vzťahu k druhej strane sporu (Niderost-Huber proti Švajčiarsku, č. 18990/91, 18. február 1997, § 23),

- koncept práva na spravodlivý proces požaduje právo na kontradiktórny proces, v súlade s ktorým strany sporu musia mať príležitosť nielen mať vedomosť o dôkazoch, ktoré sú potrebné pre ich úspech v spore, ale tiež mať vedomosť o všetkých vykonaných dôkazoch a predložených vyjadreniach za účelom vplývať na rozhodnutie súdu. Akokoľvek, právo na kontradiktórny proces nie je absolútne, a toto právo môže závisieť na špecifických črtách daného prípadu (Krčmář a ostatní proti Českej republike, č. 35376/97, § 40, 3. marec 2000, Hudáková proti Slovenskej republike, č. 23083/05, § 26, Asnar proti Francúzsku (č. 2) č. 12316/04, § 26, 18. október 2007, Vokoun proti Českej republike č. 20728/05 § 26, 3. júl 2008),

- konkrétny účinok daných vyjadrení k rozsudku domáceho súdu má len malý význam. Je na stranách sporu posúdiť, či je alebo nie je potrebné sa vyjadriť (Milatová a ďalší proti Českej republike, č. 61811/00, § 65, Gaspari proti Slovinsku, č. 21055/03, § 52, 21. júl 2009),

- zvlášť dôležitá v týchto veciach je dôvera účastníkov v spravodlivosť justície, ktorá je založená na viere, že títo mali možnosť vyjadriť svoje názory ku každému dokumentu založenému v spise (Asnar proti Francúzsku (2), č. 12316/04, § 25, 18. október 2007),

- nedoručenie písomných vyjadrení alebo dokumentov druhej strane a neumožnenie vyjadriť sa k nim v niektorých prípadoch nepredstavovalo porušenie práva na spravodlivý proces, keď udelenie takýchto práv a príležitostí by nemalo žiadny vplyv na výsledok konania a ustálený právny prístup v danej veci nebol spochybnený (Stepinska proti Francúzsku, č. 1814/02, § 18, 15. jún 2004, Sale proti Francúzsku, č. 39765/04, §§ 18, 19, 21. marec 2006, Verdu Verdu proti Španielsku, č. 43432/02, §§ 26 až 28, 15. február 2007).

Dovolací súd vzal v danom prípade na zreteľ individuálne okolnosti prejednávanej veci. Z obsahu vyjadrenia navrhovateľa k odvolaniu odporcu, ktoré mu nebolo doručené na vyjadrenie, bolo zistené, že toto obsahovalo právnu argumentáciu na 4 stranách, keď poukazoval na ustanovenia Zákonníka práce, podľa ktorých právny úkon, ktorému mal predchádzať súhlas odborového orgánu, je neplatný. Rovnako doplnil svoje predchádzajúce vyjadrenia aj odkazom na medzinárodné dokumenty, ako Európsku sociálnu chartu Rady Európy, Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o ochrane zástupcov pracovníkov v podniku, dôvody, aké náležitosti musí mať skončenie pracovného pomeru výpoveďou. Nemožno teda dospieť k záveru, že takého vyjadrenie a jeho obsah by boli zjavne bez významu pri rozhodovaní o veci, a teda jeho nedoručenie druhej strane sporu nepredstavuje takú výnimku, kedy by to nebolo možné považovať za porušenie práva na spravodlivý proces.

Keďže nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvorilo stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasti práva na spravodlivý proces, preto v tomto smere nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľovi bola v danom prípade odňatá možnosť pred súdom konať. Dovolanie dovolateľa je preto nielen prípustné (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale aj opodstatnené (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.).

Z vyššie uvedených dôvodov preto najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.